

Potwierdzenie występowania *Ropalopus varini* (BEDEL, 1870) (Coleoptera: Cerambycidae) na Dolnym Śląsku

A confirmation of occurrence of *Ropalopus varini* (BEDEL, 1870) (Coleoptera: Cerambycidae)
in Lower Silesia

Ropalopus varini (BEDEL) znany jest z większości krajów Europy, ale wszędzie jest gatunkiem niezbyt często spotykanym (SAMA 2002. Nakladatelství Kabourek. Zlín 1: 173 pp.; SAMA & LÖBL 2010. [In:] LÖBL I., SMETANA A. (Eds.), *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, Vol. 6. Apollo Books. Stenstrup: 95–335). Z terenu Polski po raz pierwszy wykazany został na Dolnym Śląsku w okresie międzywojennym w dwóch lokalizacjach: Panty koło Legnicy i Zimna Woda koło Lubina (KOLBE 1927. *Zeitschrift für Entomologie*. Breslau 15(1): 2–14; BURAKOWSKI et al. 1990. *Katalog Fauny Polski* 23(15): 312 pp.). Natomiast po II wojnie światowej stwierdzony był tylko raz w 1963 roku, w miejscowości Węgierka koło Jarosławia – [UTM: FA12] (ZIARKO 1991. *Wiadomości entomologiczne* 10(2): 81–84; ZIARKO 1993. *Wiadomości entomologiczne* 12(1): 15–17).

Poniżej przedstawiamy kolejne stanowisko omawianego gatunku z terenu Dolnego Śląska:

Stobrawski Park Krajobrazowy: Popielów [UTM: WS93], 5 VI 2013, 1♂, leg. M. Lisowska et F. Nowak, det. et coll. R. Plewa. Środowisko, w którym znaleziono okaz *R. varini* stanowił drzewostan na siedlisku lasu świeżego, w którym w piętrze górnym występowały: dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.), buk pospolity (*Fagus sylvatica* L.), lipa drobnolistna (*Tilia cordata* MILL.), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior* L.) i wiąz (*Ulmus* L. spp.), zaś w drugim piętrze: grab pospolity (*Carpinus betulus* L.), klon polny (*Acer campestre* L.) i buk pospolity (*F. sylvatica*).

Stobrawski Park Krajobrazowy oddalony jest od miejsca ostatniego stwierdzenia *R. varini* w Polsce o nieco ponad 350 km w linii prostej. Można zatem przypuszczać, że w przyszłości możliwe jest odnalezienie kolejnych stanowisk gatunku na tym obszarze kraju.

Biologia i wymagania ekologiczne *R. varini* są dokładnie opisane. Troficznie gatunek związany jest z różnymi gatunkami dębów, np. w centralnej Europie z *Q. petraea* (MATT.) LIEBL., zaś w południowej z *Q. pubescens* WILLD. (SAMA 2002: *ibid.*). Preferuje dobrze nasłonecznione drzewa, występujące na południowych ekspozycjach. Rozwój przeprowadza w koronach drzew w cienkich, początkowo żywych gałązkach. W drugim roku żerowania larwa odcina obumarłą gałązkę. Wcześniej tworzy ona kolebkę poczwarkową w żywej gałęzi, która pozostaje na drzewie (VLASÁK & REJZEK 1998. *Mitteilungen des Internationalen Entomologischen Vereins* 23(1-2): 53–61). Opis morfologii larwy przedstawił ŠVÁCHA & DANILEVSKY 1988. *Acta Universitatis Carolinae – Biologica* 31: 121–284.

Z uwagi na rozwój, który *R. varini* odbywa w koronach drzew, postacie doskonałe są z reguły bardzo rzadko znajdowane na dnie lasu. Doniesienia dotyczące chrząszczy napotykanych na liściach traw (DEMELT 1966: Veb Gustav Fischer Verlag, Jena 52: VII + 155 pp. + 9 tablic) dotyczą prawdopodobnie osobników strąconych z koron drzew przez silnie wiejący wiatr. Dotychczas nie stwierdzono, aby imagines *R. varini* odżywiały się pokarmem w postaci pyłku kwiatowego, co często ma miejsce u Cerambycidae związanych z koronami drzew. Natomiast na Węgrzech odławiano ten gatunek w lasach

dębowych do pułapek z przynętą w postaci wina i fragmentów bananów (KUTASI 2011. *Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis* 28: 201–216). Świadczy to o możliwości pobierania przez omawiany gatunek pokarmu w postaci płynnej, np. soku wyciekającego z drzew.

RADOSŁAW PLEWA, Zakład Ochrony Lasu IBL, Sękocin Stary
R.Plewa@ibles.waw.pl

MONIKA LISOWSKA, Chróścice
mglisowscy@onet.eu

FILIP NOWAK, Chróścice
mglisowscy@onet.eu

Nowe stanowiska *Acmaeops septentrionis* (C.G. THOMSON, 1866) na Górnym Śląsku (Coleoptera: Cerambycidae)

The new localities of *Acmaeops septentrionis* (C.G. THOMSON, 1866) in the Upper Silesia
(Coleoptera: Cerambycidae)

Acmaeops septentrionis (C.G. THOMSON, 1866) jest gatunkiem eurosyberyjskim. W Europie wykazuje borealno-górski typ rozszedlenia, co wiąże się z naturalnym zasięgiem świerka pospolitego, który jest główną rośliną żywicielską larw. Gatunek ten w Polsce do niedawna wykazywany był zaledwie z pięciu krain zoogeograficznych (BURAKOWSKI et al. 1990. *Katalog Fauny Polski* 23(15): 1–312). Bardziej aktualny wykaz jego stanowisk zestawiał ostatnio PLEWA (2010. *Nature Journal* 43: 37–65) podając go z 17 krain, w tym po raz pierwszy z Górnego Śląska (Katowice). *A. septentrionis* prowadzi skryty tryb życia i dla tego jest stosunkowo rzadko spotykany w terenie, a tym samym jego rozmieszczenie w Polsce wciąż nie jest dostatecznie zbadane.

Poniżej dokumentujemy nowe stanowiska *A. septentrionis* na Górnym Śląsku. Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów Zbigniewa Chrula (ZCh), Lecha Karpińskiego (LKa) i Wojciecha T. Szczepańskiego (WS), ponadto wykorzystano informacje przekazane przez Tomasza Biwo (TB), Tadeusza Bziuka (TBz) i Lecha Kruszelnickiego (LK). Autorzy pragną złożyć podziękowania wyżej wymienionym osobom za udostępnienie informacji o występowaniu *A. septentrionis*.

Górny Śląsk:

Rudziniec [UTM: CA18], 10.05.2004, 1 ex., 17.05.2004, 1 ex. ex cult., 21.05.2005, 1 ex., 18.05.2008, 2 exx., 21.05.2009, 2 exx., 20.05.2010, 3 exx. ex cult., leg. ZCh.;

Centawa [UTM: CA19], 16.05.2001, 2 exx., leg. ZCh.;

Nogowczyce [UTM: CA19], 17.05.2009, 1 ex., leg. ZCh.;